

चूचना

त्रैमासिक बुलेटिन

SUCHANA

► बर्ष : १

► अंक : १

► Suchana Quarterly Magazine

► २०७६ साउन-असोज

पृष्ठ ८

सन्दर्भ : १२ औं राष्ट्रिय सूचना दिवस

सुशासनको प्रमुख औजार सूचनाको हक

'एन आएको १२ वर्ष भयो तर कार्यान्वयन छैन' : सूचनाविहिन सूचना अधिकारी

सूचना/नेपालगञ्ज

सुशासनको प्रमुख सूचनाको हक हो। यसलाई प्राण वायुको रूपमा लिइन्छ। किना कि यो औजारले भ्रष्टाचार नियन्त्रण, अनियमितता, ढिलासुस्तीको अन्त्य गर्दै भने सेवा प्रवाहको कार्यालाई प्रभावकारी बनाई नागरिक समक्ष जवाफदेही बनाउने कार्यमा ठुलो भुमिका निर्वाह गरेको छ। नेपालमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन आएको भण्डै १२ वर्ष पुगेको छ। एक दशक भन्दा बढीको समय प्रमुखलाई नहुँदा यसको

निकायले कार्यालयका सूचना तिन महिनामा अद्यावधिक गरि प्रकाशन गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ। ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम बाँके जिल्लाका धेरै सरकारी कार्यालयहरूले सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरेपनि सूचना प्रवाहको कार्य प्रभावकारी देखिन्दैन। आफ्ना कार्यालयहरूसंग सम्बन्धित सूचनाहरू जनताले थाहा पाउने गरि प्रवाह गर्नुपर्छ र प्रकाशन गर्नुपर्छ भने इच्छा शक्ति र अपनत्व कार्यालय प्रमुखलाई नहुँदा यसको

(बाँकी पृष्ठ ७ मा)

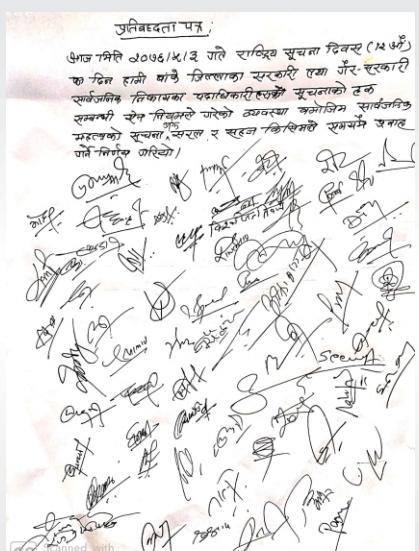

सूचना दिने प्रतिबद्धता

सूचना/नेपालगञ्ज।

बाँकेका सरकारी निकाय तथा गैरसरकारी संस्थाका सूचना अधिकारीहरूले प्रत्येक ३-३ महिनामा सूचना स्वतः सार्वजनिक गर्ने लिखित प्रतिबद्धता गरेका छन्। जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँके र सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्रको सयुक्त आयोजनामा १२ औं राष्ट्रिय सूचना दिवसको सन्दर्भमा सूचनाको हकको कार्यान्वयन, अवस्था र चुनौती विषयक अन्तरिक्षियामा सो प्रतिबद्धता गरिएको हो। कार्यक्रममा बाँकेका सम्पुर्ण सरकारी कार्यालयका सूचना अधिकारीहरू, स्थानिय तहका प्रतिनिधी र गैरसरकारी संघ, संस्था तथा अन्य सरोकारवालाहरूको सहभागिता थियो।

कार्यक्रममा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेका (बाँकी पृष्ठ ७ मा)

विकासको आधार :
सूचनाको अधिकार

लैड़िगिक मैत्री नागरिकता

सुशासन, समृद्धि र विकासका लागि प्रथम नरैनापुर दौड

सूचना/नरैनापुर, बाँके

बाँकेको अति विकट बघौडा क्षेत्रमा पहिलो पटक सुशासन, समृद्धि र विकासका लागि प्रथम नरैनापुर दौड २०७५ को आयोजना गरियो। सो दौड प्रतियोगितामा नरैनापुर गाउँपालिका ६ का जयकिशान माविका विद्यार्थी तेजप्रकाश यादव प्रथम भई ट्रॉफीसहित नगद पुरस्कार हात पारेका छन्।

त्यसैगरी दोस्रो स्थानमा सोही राजेश यादव र नरैनापुर ६ का युवा मन्त्साराम यादव तेस्रो हुनुभयो। विजयी हुनेलाई क्रमशः रु ७ हजार, रु ५ हजार, रु ३ हजार नगदसहित प्रमाणपत्रले पुरस्कृत गरिएको थियो। प्रतियोगितामा राजेन्द्र मौर्य चौथो, सूरजलाल हरिजन पाचौं स्थानमा आएका थिए। त्यसैगरी प्रतियोगिताको महिलातर्फ नरैनापुर गाउँपालिकाका वडा नं.६ का आचल चौधरी प्रथम, बिनिता भण्डारी दोस्रो र लक्की मौर्य तृतीय स्थान हासिल गर्नुभयो। नरैनापुर गाउँपालिकाको सहयोगमा सूचना र मानव अधिकार

अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जको आयोजनामा भएको प्रथम नरैनापुर दौड २०७५ विजेताहरूलाई नरैनापुर गाउँपालिकाका अध्यक्ष इस्तियाक अहमद शाह, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, बाँकेका प्रमुख चन्द्रकान्त चाँपागाई, गाउँपालिकाका प्रमुख

प्रशासकीय अधिकृत दल बहादुर बस्नेत र सनराईज बैंक लिमिटेड नरैनापुर शाखाका प्रमुख खडक देवकोटाल पुरस्कार वितरण गर्दै आ आफ्नो धारणा राख्नुभएको थियो। प्रतियोगिता गरिएपछि सो क्षेत्रमा खेल पुर्वाधारको विकास समेत शुरू भएको छ। यसले महिला र

पुरुषको अधिकारमा समान पहुँच अभिवृद्धि गराएको छ। तिवारीले आफ्नो नागरिकतामा आमा र श्रीमतीको नाम लेखाउन सकिने जानकारी सूचनाको अभियन्ता अधिवक्ता विश्वजित तिवारीले २०७५ मंसिर १४ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेबाट नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपीमा आफ्नो आमा तारादेवी तिवारी र श्रीमती सुधा (पाण्डे) तिवारीको नाम लेखाउन भएको छ।

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेका प्रशासकीय अधिकृत अमरराज सेजवालले नागरिकता प्रदान गर्दै आफ्नो आमा र श्रीमतीको नाम लेखाउने कार्यले लैडिगिक मैत्रीको बातावरणमा सहयोग पुर्याएको प्रतिक्रिया दिनुभएको छ। यसले महिला र

सूचनाको हकले

आमाको नामबाट नागरिकता

सूचना/नेपालगञ्ज

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका वडा नं.-३ का मोहम्मद शकिल हलबाईले करिब १ बर्ष पछि २०७५ वैशाख २५ गते जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँकेबाट आमाको नामबाट नेपाली नागरिकता प्राप्त गर्नुभएको छ। नागरिकता नपाएपछि उहाँले जिल्ला प्रशासन कार्यालय बाँकेमा नागरिकता कहिलेसम्म पाउँछ भनेर सूचनाको हकको प्रयोग गरि सूचना माग गर्नुभएको थियो। नेपालको संविधानमा आमाको नामबाट समेत नागरिकता (बाँकी पृष्ठ ७ मा)

नागरिक समाजको भुमिका प्रभावकारी बनाउनुपर्नेमा जोड

सूचना/नेपालगञ्ज

बाँके जिल्लामा नागरिक समाजको अवस्था र भूमिकाका विषयमा नेपालगञ्जमा बहुत छलफल गरिएको छ। कार्यक्रममा नागरिक समाजका अगुवा डा. जनार्दन आचार्यले नागरिक समाज निष्पक्ष र जवाफदेही भएर कार्य गर्नु पर्नेमा जोड दिई नागरिक समाज पार्टी भन्दा माथी उठेर काम गर्नु पर्नेमा जोड दिनुभयो । इन्सेक्का क्षेत्रीय संयोजक भोला महत्त्वे नागरिक समाज सरकारको पैरवी मात्रै गर्न हो र नागरिक समाजले विभिन्न कालखण्डमा समाजको परिवर्तनका लागि कार्य गरेको योगदान समिक्षनुपर्न बताउनुभयो । अर्का अधिकारकर्मी प्रकाश उपाध्यायले भन्नुभयो नागरिक समाजको भुमिका बारे बहस हुन जरुरी छ र नागरिक समाजहरु आफ्नो स्वार्थ माथि उठेर आवाज उठाउनु पर्छ । कार्यक्रममा युएसएआइडीका कृष्ण पाठकले नागरिक समाज भनेको स्वतःफूट रुपमा समाजमा सेवा गर्ने हो ।

भन्नुभयो नागरिक समाजले सरकारको पैरवी पर्छ र रचनात्मक सल्लाह तथा सुझाव दिनुपर्छ । सूचना र मानव अधिकार अधिकार अनुसन्धान केन्द्र बाँकेका एफाका जनकराम भण्डारी, जिल्ला बाल क्लबका अध्यक्ष श्वेता गुरुङ, बालअधिकारकर्मी साहिल अन्सारी, लगायतले टिप्पणी गरेका थिए । सूचना र मानव अधिकार अधिकार अनुसन्धान केन्द्र बाँकेले कार्यक्रम आयोजना गरेको थियो ।

विकासको आधार : सूचनाको अधिकार

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जद्वारा बाँके र बर्दियामा आयोजित परियोजनागत गतिविधिहरु

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जले बाँके डुडुवा गाउँपालिकामा गठित साफेदारी मञ्चलाई अभिमुखीकरण गर्दै ।

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जले बाँके जिल्लामा संचालन गरेको साफा सभा कार्यक्रममा सहभागी विभिन्न सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधी ।

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जले बर्दिया जिल्लामा संचालन गरेको साफा सभा कार्यक्रममा सहभागी विभिन्न सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधी आफ्नो विचार व्यक्त गर्दै ।

पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जले बर्दियाको बढैयातालमा स्थानीय सभा र नागरिक समाज तथा अन्य सरोकारवाला निकायसँग छलफल गरिए

भेरी अस्पतालमा एनिमिया रोग परिक्षण गर्ने मेशिन मर्मत बारे पहल

सूचना/नेपालगञ्ज

बाँकेका नागरिक समाजले भेरी अस्पतालले दिईरहेको सेवा प्रवाह र सिकलसेल एनिमिया रोगको परिक्षण गर्ने एचबी ईलोक्ट्रोफोरेसिस मेशिन मर्मत समयदेखि विग्रेको र औषधी उपचार परिक्षणबाट विरामीहरु बच्चित भएको हुदै मेशिनको तत्काल व्यवस्था तथा कार्यान्वयनका लागि ज्ञापन पत्र बुझाएको र फलोअप पनि गरिएको छ ।

बैशाख २९ गते सिकलसेल एनिमिया रोग परिक्षण गर्ने एचबी ईलोक्ट्रोफोरेसिस मेशिन मर्मत गरि सूचारु गर्नको लागि बाँकेका नागरिक समाजले भेरी अस्पतालका प्रमुख डा. रुपानन्द अधिकारीलाई ज्ञापनपत्र बुझाई

रुपमा व्यवस्था गरेको र जनस्वास्थ्य सम्बन्धी ऐन २०७५ र दिगो विकासका लक्ष्य बुदा नं.३ मा स्वास्थ्यको अधिकार हरेक नागरिकहरुमा पहुँच हुने व्यवस्था समेत गरेको छ ।

भेरी अस्पतालका प्रमुख डाक्टर रुपानन्द अधिकारीले सिकलसेल एनिमिया रोग परिक्षण गर्ने एचबी ईलोक्ट्रोफोरेसिस मेशिन मर्मतको लागि काठमाडौं पठाई सकिएको जानकारी दिनुहुदै हालसम्म मर्मत नहुदै विरामीहरु समस्यामा परेको जानकारी दिनुभयो ।

सुशासनका सहकार्य

सूचना/नेपालगञ्ज

स्थानीय तहमा पारस्परिक जवाफदेहिताको वातावरणको व्यवस्थापनका विषयमा छलफल गरिएको छ। सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र बाँकेले नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाका मेयर डा. धबल शम्शेर राणा र उपमेयर उमा थापा मगरसंग सुशासनका विभिन्न पक्षका बारेमा छलफल गरिएको हो। छलफलमा केन्द्रका अध्यक्ष विश्वजित तिवारी,

युएसएआइडी एचआई ३६०का उपप्रमुख सजना महार्जनले उहाहरुसंग छलफल गर्नुभएको हो। छलफलका क्रममा मेयर राणाले नागरिक समाजको भुमिका सदैव खाँचो रहेकोले निरन्तर नागरिक समाज विकासको पाटोमा सहयोगी बन्नु पर्नेमा जोड दिनु भयो। युएसएआइडी एफएचआई ३६०का उपप्रमुख सजना महार्जनले नागरिक समाजले पनि स्थानीय तहमा जवाफदेहिता र उत्तरदायी भुमिका निभाउनु पर्न बताउनु भयो। स्थानीय तहमा पारस्परिक जवाफदेहिता र उत्तरदायीलाई दिगो बनाउनुपर्ने केन्द्रले जनाएको छ।

बाँकेमा बेरुजु फर्च्यौटका लागि ज्ञापन-पत्र

सूचना/बाँके

बाँकेका स्थानीय तहहरुको फर्च्यौटका लागि जिल्ला समन्वय समिति, बाँकेका संयोजक अजय कुमार श्री वास्तवलाई ध्यानार्करण पत्र बुझाइएको छ।

सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्रको अगुवाईमा जिल्लाका नागरिक समाज संस्थाहरु, सामाजिक अभियन्ताहरुले बाँकेका द वटै आ-आफ्नो स्थानीय तहहरुको स्थानीय तहहरुको बेरुजु रकम बेरुजु फर्च्यौट गरी पारदर्शी,

बढै गइरहेकोले तत्काल बेरुजु जवाफदेही तथा सुशासनयुक्त तहहरुको पारदर्शिता र सुशासन संचालन गर्न पनि अनुरोध कायम गर्नको लागि ध्यानार्करण गरिएको छ। जिल्लास्तरमा बेरुजु रकम फर्च्यौटका लागी बाँकेका

जनताले सरकारलाई सबै स्थानीय तहरुलाई विशेष बुझाएको करको विषयमा रूपले पहल गर्नका लागि उनीहरुले जान्न, बुझन पाउने र ध्यानार्करण-पत्र बुझाएको हो।

आएको बेरुजु रकम फर्च्यौटका लागि अनुरोध गर्न पाउने हक भएको हुँदा स्थानीय तहले आ-आफ्नो स्थानीय तहहरुको पारदर्शी,

सुशासनका लागि ज्ञापन-पत्र

सूचना/बाँके

बाँके डुडुवा गाउँपालिका वडा नं ५ लाई नमुना वडा बनाउने प्रतिबद्धता जनाइएको छ। सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्रद्वारा सञ्चालित पारस्परिक जवाफदेहिता परियोजना अन्तर्गत पुस ११ गते डुडुवा गाउँपालिका वडा नं ५ का वडाका वडा अध्यक्ष समक्ष स्थानीय सवाल समाधानको लागि नागरिक समाजसंग सहकार्य र समन्वय बढाउनको लागि ज्ञापन पत्र बुझ्ने क्रममा प्रतिबद्धता व्यक्त गरिएको हो।

कार्यक्रममा सहभागी भएका नागरिकले डुडुवा गाउँपालिकामा रहेको प्रत्येक विद्यालयमा सूचना अधिकारीको व्यवस्था गरिनुपर्ने, स्पष्ट देखिने नागरिक वडा पत्र राख्नुपर्ने, प्रत्येक विद्यालयले त्रैमासिक रूपमा सूचनाहरु (एनले तोके अनुसार) स्वतः सार्वजनिक गरिनु पर्ने भन्दै

नागरिक समाज र वडा कार्यालयका तर्फबाट संयुक्त ज्ञापन पत्र पेश गरिएको छ।

डुडुवा गाउँपालिका वडा नं ५ मा गठन भएको स्थानीय सभाका सदस्यहरुले वडा क्षेत्रको समग्र विकासको लागि सहकार्य गर्ने उद्देश्यले डुडुवा गाउँपालिकाको योजना निर्माण प्रकृया, कार्यान्वयन तथा अनुगमन र मुल्यांकनलाई अभ्य बढिं सहभागितामुलक, पारदर्शी र जवाफदेही बनाउने उद्देश्यले संयुक्त ज्ञापनपत्र डुडुवा गाउँपालिका वडा नं ५को तर्फबाट अध्यक्ष पशुराम बुढाथाकी र स्थानीय सभाको तर्फबाट विष्णुमाया न्यौपाने, दिपशिखा दाहाल र अनिता बुढाथोकीले सुशासन प्रवर्द्धन गर्न प्रतिबद्धता जनाउदै वडा कार्यालयमा ज्ञापन पत्र पेश गरेका छन्।

ज्ञापन पत्र बुझ्दै अध्यक्ष पशुराम बुढाथाकीले स्थानीय सवालहरु आफुले डुडुवा गाउँपालिकासम्म लैजाने प्रतिबद्धता गर्नुभयो।

सूचनाको हकको निवेदन

बाँके जानकी गाउँपालिकाको सहकार्यमा सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जले आयोजना गरेको जनप्रतिनिधि र कर्मचारीका

सुशासनका लागि संयुक्त प्रतिबद्धता

सूचना / वर्दिया
वर्दियाका स्थानिय तहहरुमा
सुशासन र पारदर्शिताका लागि
नागरिक समाज र सन्वारकर्मी
एकजुट भएर अगाडि बढने
प्रतिबद्धता जनाएका छन् ।
गुलरियामा भएको नागरिक
समाज र सञ्चारकर्मीको
संयुक्त बैठकले स्थानीय तहमा
देखिएको बेरुजु जस्ता विभिन्न
सुचनाहरु माग गर्ने, सुशासन र
जबाप दे हिताका लागि
ज्ञापनपत्र बुझाउने र बृहत
नागरिक समाजको अन्तरक्रिया
कार्यक्रमको आयोजन गरिने
रिण्य समेत गरेको छ ।
स्थानीय स्तरमा देखिएका
शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि तथा
विपत्र व्यवस्थापन जस्ता

विषयमा जिल्लामा नागरिक
स माज का अगुवा र
संचारकर्मीहरुको संयुक्त
टोलीले अनुगमन गर्ने निर्णय
समेत गरेको छ । सुचना र
मानव अधिकार अनुसन्धान
के नद्दले युएसएआईडी र
एफएचआई ३६०को सहयोगमा
सञ्चालन गरिरहेको छ ।
नेपाल पत्रकार महासंघ, वर्दिया
र गैर सरकारी स स्था
महासंघसंग समन्वय गरी
संयुक्त रूपमा नागरिक
समाजको भुमिकालाई व्यापक
बनाउने बारे छलफल गरिएको
थियो ।

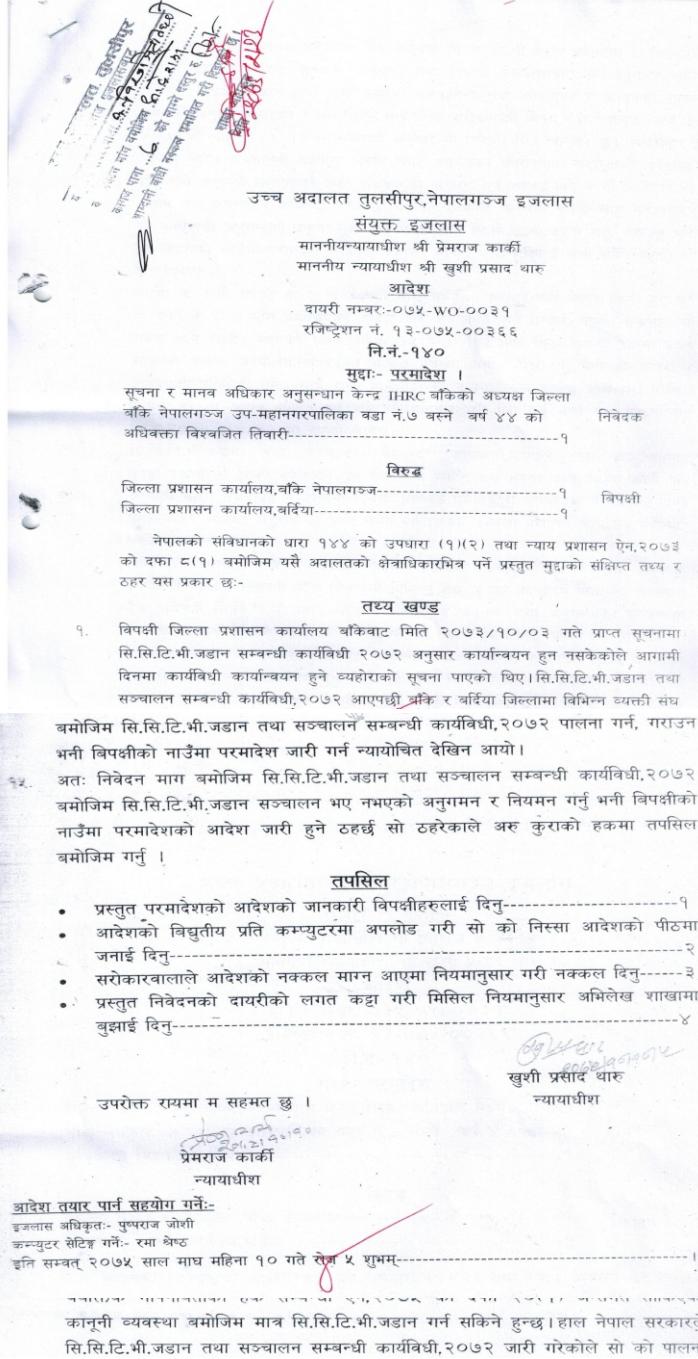
सिसि क्यामरा जडान तथा त्यक्तिप्राप्ति बारे अदालतको आदेश

सूचना/नेपालगञ्ज

बांक र बादिया जिल्लामा
सिसि क्यामरा जडान तथा
सचालन सम्बन्धी कार्यविधि
२०७२ लाई कार्यन्वयन गर्न
अदालतले आदेश दिएको छ ।
सार्वजनिक सरोकारको विषय
भन्दै उच्च अदालत नेपालगन्ज
इजलासमा परेको मुद्राको सुनवाई
गर्दै कार्यविधि अनुसारको प्रकृया
पुरा गरी सि.सि.टि.भि जडान गर्न
गराउन परमादेश जारी गरिएको
हो । सूचना र मानव अधिकार
अनुसन्धान केन्द्र नेपालगन्जको
पहलमा सो मुद्रा दायर गरिएको
अध्यक्ष अधिवक्ता विश्वजित
तिवारीले बताउनभयो ।

तिवारीका अनुसार
सिसिटिभी जडान गर्ने क्रममा
स्थानीय प्रशासनबाट अनुमती
तथा जानकारी गराउनुपर्ने कानूनी
प्रावधान रहेपनि त्यस अनुरुप
नगरेको पाइएपछि मुद्दा दायर
परिचालने द्यो।

गारेको हाल
अदालतको आदेश पछि
स्थानीय प्रशासनबाट अनुमति
लिने क्रम र सिसि क्यामरा जडान
गर्ने गरिएको प्रशासन कार्यालयले
जनाएको छ।

छाडा चौपायाको संरक्षण तथा

त्यवस्थापन गर्न अदालतको आदेश

सूचना/बाँधे

बाँके जिल्लाका स्थानीय तहमा
रहेका छाडा पशु चौपायाको
उचित व्यवस्थापनको पहल
थालिएको छ । नेपालगन्ज
उपमहानगरपालिकाले नगरका
सडकमा रहेका पशु चौपायाको
व्यवस्थापनको कार्य शुरु गरेको छ,
।

पुर्ण रूपमा व्यवस्थापन गर्न
नसकेपनि पहल शुरु गरेको
उपमहानगरापालिकाले जनाएको
छ । सो विषयमा बाँकेका सबै
स्थानीय तहसंग सूचना माग गरि
सो सम्बन्धमा के कति व्यवस्थापन
गरिएको भनेर प्रप्त सूचनाका
आधारमा सम्बन्धित सरोकारवाला
निकायलाई कार्यन्वयनका लागि
उच्च अदालतले आदेश दिएको छ ।
उच्च अदालत तुलसीपुर
नेपालगञ्ज इजलासमा माघ २३
गते भएको अन्तिम सुनुवाईमा

संयुक्त इजलासका न्यायधिश
प्रेमराज कार्की र न्यायधिश खुशी
प्रसाद थारुको संयुक्त इजलासबाट
विपक्षीको नाउँमा आदेश जारी
गरेको थियो । आदेश अनुसार
सोको व्यवस्था मिलाउनुका साथै
त्रैमासिक प्रतिवेदन एक वर्षसम्म
पेश गर्ने भनेको थियो । सचना र
मानवअधिकार अनुसन्धान केन्द्रका
तर्फबाट नेपालगन्जका लक्ष्मी
तिवारी र सुदिप भट्टराईले बाँकेका
आठ वटै स्थानीय तह, जिल्ला
प्रशासन कार्यालय, बाके राष्ट्रिय
निकुञ्जलाई विपक्षी बनाई २०७५
असांज २१ गते उच्च अदालतमा
रिट दर्ता गराउनु भएको थियो ।

गाई राष्ट्रिय जनावर भएकाले
सरंक्षण सम्बर्धन तथा छाडा पशु
पक्षीलाई नियन्त्रण गर्ने कार्य थाह
हुदापनि त्यसको कार्यन्वयन नगरी
आफ्नो दायित्वबाट पछि हटेको
अवस्थामा सरो कारवाला

उच्च अदालत तलीमुन्ने नेपालगञ्ज इजलास
संयुक्त इजलास
मानवीय नामांशुमा भी प्रेमराज कार्की
मानवीय नामांशुमा भी खुशी प्रसाद थारु
आदेश
दायरी नम्बर-०७८-००५६
राज्यपालगन्ज नं. ३-००५-००५०९
दिन, १५३
मुद्रा- राज्यपाल ।

जिल्ला बाटौ नेपालगञ्ज उप-मानानामिलिका बढा नं.१० लिल मुख्यमन्त्री र
मानव अधिकार अनुसन्धानको लिए भी उप-मानानामिलिका बढा नं.३ राज्यपाल अधिकारी लिएर
जिल्ला बाटौ नेपालगञ्ज उप-मानानामिलिका बढा नं.३ राज्यपाल अधिकारी लिएर
आठवटै ।

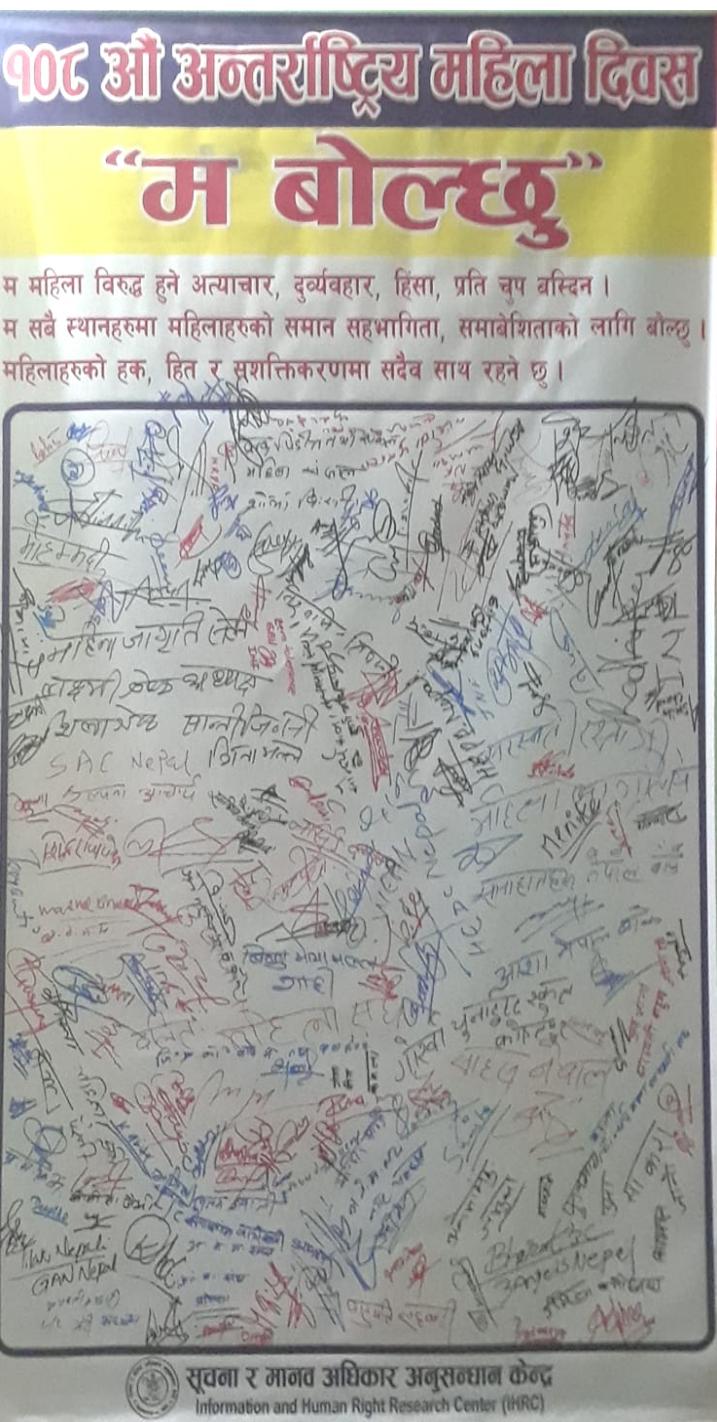
उपराक्षय उपायामा भट्टराईले छोरा नेपालगञ्ज उच्च अदालत बाट एकाधिकारीका
कोलाग्याल जी, भौति नेपालगञ्ज उप-मानानामिलिका बढा नं.२ राज्यपाल खुशी
कुम्हर भट्टराई ।

विद्ध

नेपालगञ्ज उप-मानानामिलिका कार्यालय, नेपालगञ्ज-
कोलापुर गाउँपालिकाको कार्यालय, कोलापुर बडे-
जालाली गाउँपालिकाको कार्यालय, कोलापुर बडे-
देवानाथ गाउँपालिकाको कार्यालय-
राती सोली गाउँपालिकाको कार्यालय-
खारपुर गाउँपालिकाको कार्यालय-
दुर्गा गाउँपालिकाको कार्यालय-
नेपालगञ्ज गाउँपालिकाको कार्यालय-
उपराक्षय उपायामा भट्टराईले छोरा नेपालगञ्ज उच्च अदालत बाट एकाधिकारीका
कोलाग्याल जी, भौति नेपालगञ्ज उप-मानानामिलिका बढा नं.२ राज्यपाल खुशी
कुम्हर भट्टराई ।

सरक्षण सम्बन्धन तथा छाडा पशु
पक्षीलाई नियन्त्रण गर्ने कार्य थाह
हुदापनि त्यसको कार्यन्वयन नगरी
आफ्नो दायित्वबाट पछि हटेको
अब स्थामा सरो कारवाला
निकायलाई जिम्मेवार बनाउन
सबैको भुमिका आवश्यक रहेको म
जोड दिइएको छ।

सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र नेपालगञ्जद्वारा बाँके र बर्दिया जिल्लामा आयोजना गरिएका विभिन्न दिवस तथा सन्दर्भका अवसरमा आयोजित अभियानमूलक कार्यक्रम तथा छलफल र भेटघाटका दृश्य

उच्च अदालत तुलसीपुर, नेपालगञ्ज इजलास
संयुक्त इजलास

माननीय न्यायाधीश श्री प्रेमराज कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री खुशी प्रसाद थारू
आदेश

दायरी नम्बर:- ०७५-WO-००५७
रजिस्ट्रेशन नं. १३-०७५-००५०९
नि.नं. १५३
मुद्दा:- परमादेश ।

जिल्ला चाँक नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका बडा नं. १० स्थित सूचना र मानव अधिकार अनुसन्धान केन्द्र HRIC चाँको सरस्य तथा सूचना अभियन्ता जिल्ला चाँक नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका बडा नं. ७ वर्से लक्ष्मी तिवारी (जवाहारी) - १ निवेदक वासुदेव उपाध्याय भट्टराईको छोरा नेपालगञ्ज उच्च अदालत वार एसोसियसनका कोषाध्यक्ष जि. चाँक नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका बडा नं. २ वर्से सुदिप कुमार भट्टराई - १

विरुद्ध

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको कार्यालय, नेपालगञ्ज - १
कोहलपुर नगरपालिकाको कार्यालय, कोहलपुर चाँक - १
जानकी गाउँपालिकाको कार्यालय - १
बैजनाथ माडाउँपालिकाको कार्यालय - १
राधी सोनारी गाउँपालिकाको कार्यालय - १
खडुरा गाउँपालिकाको कार्यालय - १
डडुवा गाउँपालिकाको कार्यालय - १
नरेनपुर गाउँपालिकाको कार्यालय - १

नाम दिवारी (जाती) सेवत हुँदै नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको अधिकारी वार सम्म ०७५-WO-००५७/मुद्दा: परमादेश । आदेश यस १ सप्ताहमा १

8

१५. निवेदन माग ब्रमोजिम परमादेश जारी हुन् पर्ने हो, होइन ? भन्ने विषयमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ?

१६. नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका लगातर यस क्षेत्रमा गाई बस्तु चौपाया छाडा रही नियन्त्रण हुन नसकेको भनी निवेदनमा उठाइएको विषयसंग विपक्षीहरू सहमत नै रहेको देखिन्छ। यसै गरी गाई बस्तु चौपाया छाडा रही सर्वजनिक सडकमा विचरण गर्ने गरेवाट व्यक्तिहरूको आवत जावतमा कटिनाई उत्पन्न भएको र ट्राफिक व्यवस्थापनमा समस्या आई गाईहरू दुर्घटनामा गर्ने गएको भनी निवेदन दावी रहेकोमा सो कुरा स्वीकार गरी लिखित जवाब फिराएको देखिन्छ। छाडा रहेको गाई चौपायाको संरक्षणका लागि गौशाला, काउँजी हाउस निर्माण गर्नु पर्ने भनी निवेदन माग दावी रहेकोमा विपक्षीहरूले गौशाला, काउँजी हाउस निर्माण गरिरहेको भनी लिखित जवाब फिराएको देखिन्छ। यसरी छाडा रहेको गाई, पशु चौपायाको नियन्त्रण र व्यवस्थापन गर्नुपर्ने कर्तव्य समेत विपक्षीहरूले स्विकार गरी त्यसकर्त्तव्यमा भर्द्धरहेको र कार्य सम्पन्न हुन बाकी रहेको तथा त्यस बोरमा स्थानीय नीतिको अभाव रहेको समेत देखिन आयो।

१७. विपक्षीहरूले छाडा रहेको गाई चौपायाको उचित संरक्षण र व्यवस्थापन गर्नु पर्ने कर्तव्य स्विकार गरी बसेको देखिन्छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२)(ज)(ण) अन्तर्गत छाडा पशु गाईको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने कानूनी कर्तव्य विपक्षीहरूमा नीतित रहेको देखिन्छ। उल्लेखित कर्तव्य निर्वाच गर्न विपक्षीहरू तप्तर रहेतापनि ठास परिणामसंबुद्धी कार्य तुन सकेको देखिन आयो। सो चाल निवेदन लगायत आम नामारिकको निर्वाच रुपमा अवधार-जातव गर्ने अधिकार, बाली नाली संरक्षण हुनु पर्ने अधिकार उल्लंघन भइरहेको देखिंदा निवेदन माग बोरोजिम छाडा रहेको गाई चौपायाहरूको संरक्षण र व्यवस्थापनका लागि विपक्षीहरूको नाईंदा परमादेश जारी गर्नु नै न्यायिकत देखिन आयो। विषयसंस्कुलको गम्भीरता एवं स्थानीय निकायको जिम्मेवालाको गहनता समेतका कारणले परमादेशको पालानाको अनुगमन हुनुपर्ने अवस्था समेत विचार गरी आदेश गर्नु पर्ने देखिन आयो।

१८. अतः विपक्षी नगरपालिका र गाउँउलिका अन्तर्गत रहेका छाडा पशु चौपायाको उचित व्यवस्थापन हुन नसकी यस क्षेत्रका बासिन्दाहरूको संविधान प्रदत्त स्वच्छ बाचावरणको हक, स्वास्थ्य सम्बन्धी हक, हिडुल गर्न पाउने हक लगायतका हकहरूको उपभोगमा बाधा परेको एवं स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११(२)(ज)(ण)

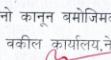
लाई लिखिताबाटी। संसद ५ वैष्णवतार उपमानगरपालिकाको कार्यालय, विधान सभामेत। ०३२-WO-५०५/उम्मा-प्रभावेश। आदेश चाला ९
मार्चेपाँच ८

जिल्ला प्रशासन कार्यालय, आंके नेपालगञ्ज-----१
बाके राष्ट्रिय निकुञ्ज-----१

नेपालको संविधानको धारा १४४(१)(२) तथा न्याय प्रशासन एन.२०७३ को दफा
८१ (१) बमेजिम यसै अदालतको बोक्तव्यकारि विधि पने प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र
ठहर यस प्रकार छ :-

तथ्य खण्ड

हामी निवेदकहरू नेपालगञ्जका स्थानीय वासी हुनुका साथै उप-महानगरपालिकाटाई र सफा
हरभारा र बातबरण मैली बनाउन बकालत गर्दै आएका छौं। हामीहरूले विपक्षीहरूको
कार्यालयमा राष्ट्रिय जनावर संरक्षण सम्बन्धितो विषयमा र छाडा पशु नियन्त्रण गराई
पाउँ भनी कुरा गरेका विषय तर विपक्षीहरूले सो कुरा नयनेको हुनले विपक्षी मध्येको
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका र जिल्ला प्रशासन कार्यालय बैठकीमा प्रियति
२०७५/०४/२५ मा विविहित रूपमा निवेदन दिएकामा हाल नेपालगञ्जका सडकहरूमा
छाडा गाई देखिएको र छाडा पशुहरूको कारण मानिसहरूलाई आवत जावतामा अनुसारी
पर्नुका साथै किसानहरूको बाली नाली नोक्सान भइ संविधान र कानूनले दिएको
नामांकिको सम्मानपूर्क बैच्छन पाउने अधिकार प्रभावित भएको छ । विपक्षीहरूले कानून
बमेजिमको दायित्व र जिम्मेवारी बहन नयनेको र प्रस्तुत विषय सार्वजनिक सरोकारको
विषय भएकोले नेपालको संविधान २०७२ को धारा १४४(१) (२) समेत अनुसार यो
निवेदन लिई आएका छौं। विपक्षीहरूले आफ्नो स्थानीय तहमा संविधान र कानूनी व्यवस्था
अनुसार कुनै किसिमको कानूनी हाउस बेट्टेको व्यवस्था नगरएको, बाली नाली संरक्षणको
लागि आवश्यक नीति नियम बाटुङ्ग कार्यालयन नारायणी परीय र कानूनी दायित्व निवाह
नगरे नगरएको कारण नारायणको जिवन र साधाको अधिकार लगायतको हक अधिकारमा
असर परेकोले परमादेश लगायतको उपचुक आदेश जारी गरी समानपूर्क बैच्छन पाउने
लगायतका संरेख्यानि एवं कानूनी हक अधिकारको संरक्षण एवं प्रबल नगराई पाउँ भन्ने
समेत व्यहारोको संयुक्त रिट निवेदन पत्र ।

यसमा को कसो भागमा हो ? निवेदकमा मग बमेजिम परमादेशको आदेश जारी हुनु पर्ने
हो होइन ? मग बमेजिमको आदेश जारी हुन्न नार्ने कुनै आधार, कारण र प्रमाण सो
समेत साथै राती बाटाको म्याद बाहेक १५(पन्थ) दिन विधि विपक्षी नं. १, २, ३, ४, ५,
६, ७ र ८ का आपै वा आफ्नो कानून बमेजिमको प्रतिनिधि मार्फत र विपक्षी नं. ९ र
१० इहो कहमा उच्च सरकारी बैठक लायिल, नेपालगञ्ज मार्फत लिखित जवाब पेश

(S)
समेतका कानूनी व्यवस्थाको पालन गर्दै आफ्नो सिमानित स्थानीय स्रोत साधनको परिचालन गरी छाडा रहेको गणित्य जनवार गाई लगायतका पशु चौपायाहस्को नियन्त्रण एवं उचित व्यवधानको व्यवस्था मिलाउनु सारी सो सम्बन्धमा आवश्यक समेतका व्यवस्थाको परामर्शीया दिगो स्थानीय नीति तर्जमा गर्नु एवं सो सम्बन्धीय त्रैमासिक प्रतिवेदन एक(१) वर्षसम्म यस अदालतमा पेश गर्नु भनी विपक्षीहस्को नाउंमा परमादिशको आदेश जारी हुने ठहर्दै। सो ठहरेकोले अरु कुरको हकमा तपाल ब्रेमजिम गर्नु।

- प्रस्तुत परमादेशको आदेशको जानकारी बिपक्षीहरूलाई दिनु—१
- आदेशको विवृतीय प्रति कम्प्युटरमा अपलोड गरी सो को निस्सा आदेशको पीठमा जनाई दिनु—२
- सरोकारवालोंले आदेशको नक्कल मारन आएमा नियमानुसार गरी नक्कल दिनु—३
- प्रस्तुत निवेदनको दायरीको लगत कडा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु—४

उपरोक्त रायमा म सहमत हूँ । न्यायाधीश

प्रेमराज कार्की
न्यायाधीश

श तथार पार्न सहयोग गर्ने:-
उस अधिकृत- पुस्पराज जोडी
दुर्द सेटी गर्ने- रमा थेष
सम्बत २०७५ साल माघ महिना २३ ग्रेव ४ शुम्भ-

लहरी तिकाई। ज्ञानी। समेत मेरो नेपालमध्ये उपभोग्यरपालिकाको कार्यसंलय, वैकें समेत। ०३५-१००५७३८०-परमादेश। आदेश पाना ९
मन्दपको ९

